

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi A.S. i R.S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
I ACa 967/25,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 17 czerwca 2026 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. I ACa 967/25, nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje A.S. i R.S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości po 3 000 (trzy tysiące) złotych na rzecz każdego z nich, za okres od 31 grudnia 2019 r. do 17 czerwca 2026 r.;**
- 3. zwraca ze Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz A.S. i R.S. kwotę 400 (czterysta) złotych tytułem zwrotu opłaty od skargi;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie.**

Paweł Księżak Joanna Lemańska Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem oznaczonym datą 11 lutego 2026 r. A.S. i R.S. (dalej: „Skarżący”) wnieśli skargę na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki wnosząc o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu apelacyjnym przeprowadzonym przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, sygn. I ACa 967/25 doszło do naruszenia prawa powodów do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki;
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie do niezwłocznego podjęcia czynności zmierzających do merytorycznego rozpoznania apelacji;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz powodów solidarnie kwoty 20 000 zł.

W treści uzasadnienia Skarżący wskazali, że apelacja w niniejszej sprawie została wniesiona 25 marca 2024 r. i do chwili obecnej nie została merytorycznie rozpoznana. Zdaniem Skarżących okres ten jest rażąco nadmierny i nie znajduje żadnego obiektywnego usprawiedliwienia. Przewlekłość postępowania nie wynika przy tym z charakteru sprawy ani z zachowania stron, lecz jest konsekwencją wadliwej organizacji postępowania oraz podejmowania przez Sąd Apelacyjny czynności niecelowych, bezpodstawnych i nieprowadzących do rozstrzygnięcia sprawy.

W odpowiedzi na skargę, która wpłynęła do Sądu Najwyższego 24 kwietnia 2026 r., Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa

dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Z analizy akt sprawy wynika, że przedmiotowe postępowanie zostało zainicjowane pozwem Skarżących, który wpłynął do Sądu Okręgowego w Warszawie 31 grudnia 2019 r. Sąd I instancji wydał wyrok 14 grudnia 2023 r.

Od powyższego wyroku apelację złożyli powodowie, która wpłynęła do Sądu Okręgowego w Warszawie 25 marca 2024 r. i wraz z aktami została przekazana do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 4 kwietnia 2024 r. Tego samego dnia przeprowadzono losowanie sędziego referenta. Zarządzeniem z 5 kwietnia 2024 r. wpisano sprawę do repertorium ACa (VI ACa 1689/24) i zawiadomiono osoby uczestniczące w postępowaniu o składzie wyznaczonym do rozpoznania apelacji. Po upływie ponad 17 miesięcy, tj. 10 września 2025 r. przeprowadzono ponowne losowanie sędziego referenta. Zarządzeniem z 15 września 2025 r. sprawie nadano nową sygnaturę I ACa 967/25 i skierowano do rozpoznania według kolejności wpływu. Zarządzeniem z 3 listopada 2025 r. zawiadomiono strony o nowym składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy i wezwano powodów do wskazania w czym imieniu złożono apelację oraz wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku, mając na uwadze, że wniosek został podpisany wyłącznie przez powoda, podczas gdy nie został on umocowany do działania w sprawie w imieniu powódki, natomiast apelacja została wniesiona przez oboje powodów.

Pismem oznaczonym datą 19 listopada 2025 r. (data wpływu 24 listopada 2024 r.) powodowie wnieśli odpowiedź na wezwanie do uzupełnienia braków wskazując, że apelacja złożona była w imieniu obydwójga powodów. Jednocześnie powód załączył pełnomocnictwo upoważniające powódkę do reprezentowania go przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie. Zarządzeniem z 3 grudnia 2025 r. przesłano akta sprawy do Sądu Okręgowego w Warszawie w celu wyjaśnienia czy wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku został złożony w imieniu wyłącznie powódki czy też obojga powodów, jeśli zaś w imieniu obojga powodów – wskazanie czy w aktach sprawy znajduje się umocowanie do działania w sprawie przed sądem I instancji dla powódki w imieniu powoda, ewentualnie rozważenie do wezwania powoda do nadesłania stosownego pełnomocnictwa. Zarządzeniem z 12 grudnia 2025 r. Sąd Okręgowy wezwał powódkę do wyjaśnienia czy wniosek o sporządzenie i doręczenie wyroku został złożony w imieniu powódki czy też w imieniu obojga powodów, zaś jeśli został złożony także w imieniu powoda zobowiązał powódkę do złożenia stosownego pełnomocnictwa od powoda obejmującego swym zakresem złożenie wniosku o uzasadnienie wyroku,

bądź do złożenia oświadczenia powoda o zatwierdzeniu przez niego czynności powódki.

W odpowiedzi na wezwanie, powód w całości zatwierdził czynność procesową powódki polegającą na złożeniu 23 stycznia 2024 r. wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Jednocześnie wskazał, że 4 maja 2023 r. (k. 357) upoważnił powódkę do reprezentowania go przed Sądem Okręgowym w Warszawie w sprawie o sygn. IV C 2081/21. Pismem oznaczonym datą 16 grudnia 2025 r. powodowie wnieśli pismo uzupełniające apelację. Zarządzeniem z 22 stycznia 2026 r. wezwano powodów do uzupełnienia braków formalnych apelacji poprzez wskazanie czy wnoszą o uchylenie lub zmianę wyroku i na czyją rzecz ma zostać zasądzona żądana kwota oraz o załączenie odpisu pisma oraz pełnomocnictwa. Powodowie 16 lutego 2026 r. uzupełnili braki formalne. Zarządzeniem z 17 lutego 2026 r. odpis apelacji powodów doręczono pełnomocnikowi pozwanego. 6 marca 2026 r. wpłynęła odpowiedź pozwanego na apelację, a zarządzeniem z 21 kwietnia 2026 r. wyznaczono termin rozprawy na 18 września 2026 r.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie wystąpiła przewlekłość postępowania. Sąd Apelacyjny od 4 kwietnia 2024 r. do 3 listopada 2025 r. nie podejmował jakichkolwiek czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, a bezczynność Sądu wynosiła niemalże 19 miesięcy.

Powyższe ustalenia przesadzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Wskazywane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie przyczyny długiego oczekiwania na rozpoznanie sprawy apelacyjnej, odnoszące się do znacznego wpływu spraw oraz braków kadrowych, nie uzasadniają zaistniałej zwłoki w rozpoznaniu spornego postępowania apelacyjnego. Nie budzi wątpliwości, że przewlekłość postępowania jest kategorią obiektywną, a obowiązkiem państwa jest zagwarantowanie, by sprawy osób podległych jego jurysdykcji toczyły się bez zbędnej zwłoki. Obowiązkiem Państwa jest zatem zapewnienie takiego sposobu funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, aby rozstrzygnięcie sprawy nie

trwało dłużej niż to jest konieczne. Dla strony czy też uczestnika postępowania nie ma znaczenia, gdzie tkwi źródło przewlekłości postępowania: czy w zaniedbaniach i opieszałości sądu, przepracowaniu czy objętości referatu sędziego, czy też w państwie, które nie przyjęło odpowiednich rozwiązań w celu zapobieżenia systemowej przewlekłości postępowań. Zła organizacja wymiaru sprawiedliwości, brak odpowiedniego budżetu czy też zbyt duża ilość spraw przypadająca na jednego sędziego nie powinny obciążać uczestników postępowania. Prawem strony każdego postępowania jest bowiem zgodnie z art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, aby odbyło się ono w rozsądnym terminie. Odpowiedzialność za przewlekłe prowadzenie postępowania spoczywa na Państwie, nawet wówczas, gdy nie sposób odpowiedzialności za taki stan rzeczy przypisać – jak ma to miejsce w niniejszej sprawie – konkretnemu sędziemu kierującemu postępowaniem, czy sędziemu pełniącemu obowiązki administracyjne w zakresie organizacji pracy sądu lub wydziału. Przewlekłość postępowania w niniejszej sprawie wynika bowiem z systemowej wadliwości organizacji funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Należy też stwierdzić, że wskazywane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie przyczyny długiego oczekiwania na rozpoznanie sprawy apelacyjnej, odnoszące się do znacznego wpływu spraw oraz braków kadrowych, choć wyjaśniają powody zwłoki, to jednak jej nie usprawiedliwiają.

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżących stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2000 – 20 000 zł), a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość.

Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się 31 grudnia 2019 r. (prezentata Sądu Okręgowego) i nadal się nie zakończyło, to przyjmując kwotę 500 zł za każdy rok trwania postępowania oraz uwzględniając specyfikę niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącym sumę pieniężną w wysokości po 3000 zł za okres od 31 grudnia 2019 r. do 17 czerwca 2026 r.

Jednocześnie, Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania Skarżącym pełnej żądanej przez nich kwoty w wysokości 20 000 zł. Sąd w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających.

Ze względu na wyznaczenie rozprawy na 18 września 2026 r., wniosek Skarżących o wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności jest bezprzedmiotowy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia.

Podstawę orzeczenia o kosztach sądowych w pkt 3 postanowienia stanowi art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, zgodnie z którym uwzględniając lub odrzucając skargę, sąd z urzędu zwraca uiszczoną od niej opłatę.

Paweł Księżak Joanna Lemańska Maria Szczepaniec

[A.P.R.]

[a.ł]